

היו עץ של טוב ורע, ועל זה חציו מתוק מצד ימין, וחציו מר מצד שמאל. ובזמן שערב רב היו מחטיאים את ישראל, הנה כאלו היו כלם מצד הרע, והמים חזרו להיות מרירים כמו אותו עץ מר במים. זהו שכתוב ויבאו מרתה ולא יכלו לשותות מים ממרה כי מרים הם.

וע"ן מר זה הוא כמו נסיון הסוטה. אם סטתה פחת בעלה, אותם מים שמשקים אותם חוזרים להיות מרירים, ובהם צבתה בטנה ונפלה ירכה. ואם לא סטתה, מה כתוב? ונקתה ונזרעה זרע, ומולידה בן. אף כאן וימתקו המים.

כמו זה יעשה לנסות את ישראל בגאלה האחרונה, זהו שכתוב (דניאל יב) ותבררו ויתלבנו ויצרפו רבים - שהם מצד הטוב, ועומדים בנסיון. והרשיעו רשעים - הם מצד הרע, ויתקיים בהם (יחזקאל יג) ואל אדמת ישראל לא יבאו, והורג אותם.

והמשפילים יבינו - מצד הבינה, שהוא עץ החיים, בגללם נאמר (דניאל יב) והמשפילים יזהרו כזהר הרקיע, בחבור זה שלך, שהוא ספר הזהר, מזהר האם העליונה תשובה. באלה לא צריך נסיון, ומשום שעתידים ישראל לטעם מעץ החיים, שהוא ספר הזהר הזה, יצאו בו מהגלות, ויתקיים בהם (דברים לב) ה' בדרך ינחננו ואין עמו אל נכר.

וע"ן טוב ורע, שהוא אסור והתר, טמאה וטהרה, לא שולט יותר על ישראל, שהרי פונסתנו לא תהיה אלא מצד עץ החיים, שאין שם לא קשי מצד הרע, ולא מחלקת מרוח הטמאה, שכתוב ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ.

(זכריה יג) ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ, ולא

ישראל עם ערב רב, פלהו הווי אילנא דטוב ורע, ועל דא, חציו מתוק מסטרא דימינא. וחציו מר, מסטרא דשמאלא. ובזמנא דערב רב הווי מחטיאין לון לישראל, הוי כאילו הווי פלהו מסטרא דרע. ומיא אתהדרא כלהו מרירין, כהווא עץ מר במיא, הדא הוא דכתיב, (שמות טו) ויבאו מרתה ולא יכלו לשותות מים ממרה כי מרים הם.

והאי עץ מר, איהו כגוונא דנסיונא דסוטה, אי סטת תחות בעלה, אינון מיין דאשקין לה אתהדרו מרירין, ובהון וצבתה בטנה ונפלה ירכה, ואי לא סטת מה כתיב, ונקתה ונזרעה זרע, ואולידת בר. אוף הכא וימתקו המים.

כגוונא דא, יתעביד לנסאה לון לישראל בפורקנא בתרייתא, הדא הוא דכתיב, (דניאל יב) ותבררו ויתלבנו ויצרפו רבים, דאינון מסטרא דטוב, וקיימין בנסיונא. והרשיעו רשעים אינון מסטרא דרע, ויתקיים בהון (יחזקאל יג) ואל אדמת ישראל לא יבאו וקטיל לון.

(דניאל יב) והמשפילים יבינו, דאיהו אילנא דחיי, בגינייהו אתמר, (דניאל יב) והמשפילים יזהירו כזהר הרקיע בהאי חבורא דילך דאיהו ספר הזהר, מן זזהרא דאימא עלאה תשובה. באלין לא צריך נסיון, ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי, דאיהו האי ספר הזהר, יפקון ביה מן גלותא ברחמי. ויתקיים בהון, (דברים לב) יי בדרך ינחננו ואין עמו אל נכר.

ואילנא דטוב ורע, דאיהו איסור והיתר טומאה וטהרה, לא שלטא על ישראל יתיר, דהא פונסה דילן לא ליהוי, אלא מסטרא דאילנא דחיי, דלית תמן לא קשיא מסטרא דרע, ולא מחלוקת מרוח הטומאה, דכתיב, (זכריה יג) ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ.

דלא יתפונסון תלמידי חכמים מעמי הארץ, אלא מסטרא דטוב, דאכלין טהרה כשר היתר, ולא

שרא יתפונסו תלמידי חכמים מעמי הארץ אלא מצד הטוב, שאוכלים טהרה, כשר, התר, ולא